

РЕЦЕНЗИЯ

Член на Научно жури съгласно Заповед № Р109-438/07.10.2021г. на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”.

Професионално направление: 7.1. „Медицина”, научна специалност „Оториноларингология“

Автор: д-р Асен Георгиев Асенов

Тема: „ГЛАСОВА РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ЛАРИНГЕКТОМИРАНИ БОЛНИ ЧРЕЗ ГЛАСОВИ ПРОТЕЗИ ”

Член на Научното жури, изготвил рецензията

– доц. д-р Александър Вълков Вълков д.м., Катедра “Очни болести, УНГ болести и Лицево-челюстна хирургия с хирургична стоматология” Сектор „Ушно-носно-гърлени болести“ , Медицински Университет -Плевен-гр Плевен.

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на онс „Доктор“ според Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и Правилника на Медицински университет – Варна и включва:

Заявление (по образец) до Ректора на МУ–Варна

Автобиография в европейски формат

Копие от диплома за ОКС „Магистър“

Заповед за зачисляване

Протокол от проведен изпит за докторантски минимум

Протокол от КС с положително решение за готовността за защита

Заповед за отчисляване с право на защита

Декларация за оргиналност

Дисертационен труд за онс „Доктор“ и автореферат към него

Списък на публикациите, свързани с темата на дисертационния труд

Копия на публикациите, свързани с темата на дисертационния труд

Декларация за оригиналност

Декларация за достоверност на представените документи

Други документи, свързани с хода на процедурата

Представеният пакет от административни документи е подготвен прецизно и старателно.

КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Асен Георгиев Асенов се дипломира като магистър по „Медицина“ в Медицински университет – Пловдив през 1997г. Професионалното му развитие е свързано с непрекъснато надграждане и усъвършенстване. Има придобита специалност по УНГ Болести (Диплома № 000472 от 2003г.). Завършва през 2011г. втора магистратура по „Обществено здраве и здравен мениджмънт“ при Факултета по обществено здраве на Медицински университет – Пловдив (МУП 09 Диплома № 008909 от 18.07.2011г.).

Д-р Асенов започва професионалния си път като ординатор УНГ в I -ва Градска поликлиника, гр. Пловдив, непосредствено след завършване на висшето си образование. От 2000г. и продължава в МБАЛ “Пловдив” АД в УНГ отделение, като от 2009г. е началник отделение.

Активна научна и преподавателска дейност д-р Асенов стартира през 2016г., когато е назначен на АД „Асистент“ към катедра УНГ болести при МУ Пловдив.

Д-р Асенов има богат професионален опит. Непрекъснато надгражда своята квалификация с над 20 допълнителни курса у нас и в чужбина в сферата на научен интерес.

Осъществява активна преподавателска дейност сред студенти по медицина и стоматология към Медицински университет-Пловдив на български и английски език. Член е на престижни международни и национални организации: Българско дружество по оториноларингология; Българско ринологично дружество; PVSF Pacific Voice of San Francisco; ERS European Rhinology Society; SAPAAC – The Society of Asia Pacific Anti-Aging Course. Владее отлично писмено и говоримо английски език.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА

Темата на дисертационния труд е удачно подбрана по отношение на значимост на проблема, актуалност в настоящия момент и проекция в бъдещето. Значимостта на онкологичните заболявания е все по-разпознаваема, както и предизвикателствата в управлението на този медицински и социален проблем. В допълнение все по-голямо внимание се обръща и на възможността да се осигури качество на живот на тази група пациенти. Именно в тази посока е и разработения дисертационен труд.

ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

По съдържание и структура дисертационният труд отговаря на изискванията за защита на онс „Доктор“. Написан е на 114 стандартни страници. Онагледен е с 20 фигури и 1 таблица. Структурно е разпределен в пет основни части, предхождани от въведение. Научният труд завършва с изводи, научни приноси, литература и приложения.

Научната разработка започва с въведение, в което д-р Асенов представя значимостта на избраната тема и необходимостта от нейното разработване.

Литературният обзор като съдържание, логическа структура и източници показва възможностите и уменията на д-р Асенов да работи с научни източници, да ги анализира критично и обобщава. Използвани са 185 източника, от които 15 на кирилица. Всички те са релевантни за изследваната проблематика. Значителен е броят на цитираните публикации от последните 10 години, което е още едно потвърждение за актуалността на темата. Разгледани са с висока степен на прецизност физиологията на говора и известните в практиката методи за гласова рехабилитация при ларингектомирани пациенти. Подходящо е подбрана специализираната литература, която обективно представя разгледаните техники, необходимостта от оценка на състоянието на пациента, включително и обучението на пациента.

Логично са формулирани поставената цел и свързаните с нейното изпълнение 6 основни задачи. Целта е да се анализира опита на два български центъра за гласова рехабилитация на ларингектомирани чрез гласови протези с цел оптимизиране на практическия подход при тези пациенти.

В глава „Материал и методи“ е представена комплексна методика от собствено изработени и стандартизирани техники. Прецизно е описан всеки един от методите и съответната таргетна група, при която е прилаган; подбора на участниците; критериите за включване. Това позволява детайлно да се проследи работата по всеки един етап. Спазени са изискванията при подбора на логическите единици, като е взето предварително информирано съгласие за участието им в изследването.

Включени са 51 пациенти (47 мъже и 4 жени), след тотална ларингектомия в два центъра УНГ отделение към УМБАЛ "ПЛОВДИВ" АД и УНГ клиника към УМБАЛ "Св. МАРИНА" Варна. Детайлно са описани приложените оперативни техники, което включва: стандартна с езофагоскоп по Haslinger, модифициран кух троакар, катетър за централен венозен съд, стоманен водач и фолиев катетър и модифицирана техника Lichtenbergerger-Brown за трахеозофагеална пункция. Изключително прецизно са подбрани необходимите инструменти: ЕЕНС (ендо-екстраларингеален иглодържател), нелатонов катетър, ларингоскоп по Macintosh. За предоперативна оценка на локалния статус и избора на размера на гласовите протези е приложена видеофлуороскопия.

При обработката на получените първични данни са използвани адекватни статистически методи, които дават възможност да бъдат изведени значими за практиката изводи.

Анализът на събраните данни е представен компетентно и задълбочено в глави „Резултати“ и „Дискусия“, като е спазена логическата последователност на поставените задачи. Резултатите от проучването са интерпретирани коректно по отношение на

основните показатели. Представя се стандартна техника, при която пациентите проговарят средно до 6 часа след поставянето на протезата. Описани са 2 случая на медиастинит с последващо затваряне на фистулата и 2 случая с латерална миотомия на фарингеални констриктори, като единият пациент проговоря 5 дни след това, а другият прави фарингокутанеална фистула, затворена с пекторално ламбо.

Анализирани са основните фонологични характеристики на трахеоезофагеалния говор – продължителност, среден брой думи с един експириум при пациенти с ТЕП, темпо на говор. Прави впечатление, че средният ефективен живот на гласова протеза е 185 дни срещу 85 дни по международни стандарти.

Направен е критичен анализ на тази техника, като са представени настъпили усложнения при приложението ѝ, оформени в следните групи: леки усложнения, усложнения относително опасни за живота и такива с абсолютна опасност за живота.

Описват се и се анализират характеристиките на кохорта ларингеално протезирани пациенти.

Представят се първи резултати със собствена модифицирана хирургична техника

Представят се резултати от сравнителен анализ при български пациенти на гласова продукция при 2 вида аларингеален говор - Езофагиален говор и такъв чрез гласови протези.

Представен е задълбочен анализ на нехирургични проблеми и предизвикателства пред гласовата рехабилитация на ларингектомираните пациенти чрез ТЕП и имплантация на гласови протези у нас.

Направените изводи отразяват в синтезиран вид основните аспекти на проведеното изследване.

Резултатите от проведеното проучване дават възможност д-р Асенов да формулира приноси с оригинален и практическо-приложен характер. Въведена е оригинална модифицирана методика по Лихтенбергер за трахеоезофагеална фистулизация, благодарение, на която се избягват усложнения като нараняване и проникване през задната стена на хранопровода. Въведена е видеофлуороскопията, чрез която се обективизира дебелината на трахеоезофагеалния септум и позицията на вътрешния фланец на гласовата протеза. Проведеният сравнителен фонатичен анализ между звукопроизводството посредством езофагеална, аларингеална реч и такава след поставяне на гласова протеза, обективизира безспорните преимущества на аларингеалната реч посредством гласова протеза. Важен принос е и популяризиране на метода за гласова рехабилитация на ларингектомирани болни чрез гласови протези в България, като вече се прилага успешно от години във водещи клиники в страната.

ПОЗНАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА

Д-р Асенов показва отлично познаване на проблема, което се демонстрира от логическата постройка на дисертационния труд, от добре структурирания литературен обзор, коректно формулираните цел и задачи, умелото съчетание на изследователски методи и компетентен анализ на получените резултати.

АВТОРЕФЕРАТ

Авторефератът по структура и съдържание отговаря на изискванията и отразява основните резултати, получени при изпълнението на поставените цел и задачи.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Д-р Асенов представя 3 пълнотекстови публикации в научни издания, като на две от тях е първи автор и водещ автор. Част от разработения дисертационен труд е представен и на научни форуми у нас и в чужбина.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение представената дисертация от д-р Асен Георгиев Асенов съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и надхвърлят изискванията за присъждане на образователна и научна степен "ДОКТОР". Изследването е прецизно от гледна точка на избор на методики, статистическа обработка на данните, процедура и дизайн. Обобщените изводи са точни и категорично подкрепени от получените резултати. Езикът и стилът, на който е написана дисертацията е ясен, разбираем и издържан в научно отношение.

Всичко това ми дава право и основание да дам своята положителна оценка за проведеното изследване и да предложа на почитаемото научно жури да присъди онс „Доктор“ на д-р Асен Асенов по научната специалност „Отоларингология“; професионално направление 7.1. Медицина; област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт.

24.11.2021г.

гр. Плевен

Изготвил: .....

/ доц. д-р Александър Вълков Вълков д.м /